

О.Г. БОРТНИК

Національний університет внутрішніх справ

УДК 343.135

УКЛАДЕННЯ МИРОВОЇ УГОДИ ТА ВІДМОВА ВІД ПОЗОВУ В КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Здійснений аналіз юридичної природи цивільного позову в кримінальному судочинстві; обґрунтовано можливість сторін укласти мирову угоду та позивача відмовитися від позову в кримінальному процесі.

Відшкодування матеріальної та компенсація моральної шкоди, що заподіяна злочинцем, - одне з найважливіших завдань кримінального процесу. Відповідно до Конституції України держава забезпечує захист прав всіх суб'єктів права власності (частина четверта ст.13). У Кримінально-процесуальному кодексі України (далі - КПК) така конституційна гарантія закріплена шляхом надання особі, яка зазнала матеріальної шкоди від злочину, права при провадженні в кримінальній справі подати до обвинуваченого або до осіб, що несуть матеріальну відповідальність за його дії, цивільний позов, який розглядається судом разом з кримінальною справою (ст.28 КПК).

Застосування позовної форми захисту у кримінальному судочинстві з урахуванням інтересів потерпілих має певні особливості і тому дозволяє відновити порушені майнові та немайнові права потерпілих від злочину досить швидко та без зайвих витрат:

- цивільні позови у кримінальному судочинстві являють собою вимоги про присудження [1, с.9];

- цивільний позивач у кримінальному судочинстві не зобов'язаний в позовній заяві вказувати відповідача, оскільки винна особа на даному етапі розслідування злочину може бути не встановлена, тоді як у цивільному судочинстві без зазначення відповідача позов прийнятий не буде;

- у кримінальному судочинстві допускається усна форма клопотання про відшкодування шкоди з наступним занесенням заяви до відповідного протоколу. Окрім того, позивач не зобов'язаний додавати до позовної заяви письмові докази, але повинен це зробити в процесі розслідування справи (частина третя ст.50 КПК), та подавати копії заяви відповідно до кількості відповідачів. Це стосується, зокрема, випадків заявлення позову в процесі розслідування злочину;

- у кримінальному судочинстві не допускається пред'явлення зустрічного позову. Підозрюваний, обвинувачений, підсудний може бути у певній справі лише особою, яка відповідає за позовом, та не може бути позивачем;

- цивільний позивач у кримінальному судочинстві звільняється від сплати державного мита;

- у кримінальному процесі обов'язок по встановленню розміру шкоди, виявленню винних осіб покладений на орган дізнання, досудового слідства та суд, тоді як у цивільному процесі кожна сторона повинна довести ті обставини, які покладені в основу її вимог чи заперечень, а докази подаються сторонами (ст.30 ЦПК України).

Таким чином інститут цивільного позову у кримінальному судочинстві має досить своєрідний характер, і ця своєрідність полягає у комплексності: включає в себе як норми кримінально-процесуального, так і норми цивільно-процесуального права, які застосовуються за умови не протиріччя нормам кримінально-процесуального. Такий комплексний характер традиційно підтримує зацікавленість інститутом цивільного позову в кримінальній справі в теоретичному і практичному відношеннях.

З 18 століття у Європі існує дискусія відносно того, у порядку якого судочинства - кримінального чи цивільного - належить розглядати цивільний позов, змістом якого є відшкодування збитків, заподіяних злочинцем, та про його природу. Більшість російських вчених кінця 19 століття дотримувались думки про те, що «требование о возмещении ущерба, причиненного преступлением, есть иск гражданский и, следовательно, по своему существу должен рассматриваться судом гражданским» [2, с.158]. Але у такому випадку одна справа буде розглядатися у суді два рази: встановлення вини та встановлення шкоди. Тому з метою процесуальної економії цивільний позов був допущений у кримінальний процес. У юридичній літературі відтоді його відносять до міжгалузевих інститутів [3, с.121], інститутів цивільного процесу, який застосовується у кримінальному процесі для врегулювання за певних умов майнових відносин методами цивільного процесу [4, с.6], а також самостійних інститутів кримінально-процесуального права [1, с.9; 5, с.11; 6, с.3; 7]. Переважна більшість вчених-процесуалістів часів Радянського Союзу заперечували існування "приватних засад" у будь-якій галузі права, що було продиктовано існуючою ідео-

логією. Але у дореволюційній літературі, як було вказано вище, цивільний позов у кримінальному судочинстві був інститутом приватного права, що є актуальним й у теперішній час [8, с.5]. При об'єднанні цивільного позову з кримінальною справою кожен із них зберігає свою природу: цивільний позивач може в будь-який час відмовитися від своєї вимоги, не впливаючи таким чином на рух кримінальної справи; докази по позову надаються позивачем [9]. Дійсно, право особи на відшкодування шкоди, яка завдана злочинним діянням, є правом приватним, диспозитивним, оскільки в основі його лежать майнові та особисті немайнові відносини, що є предметом цивільного права.

Взагалі, визначення, до якої галузі права належить інститут цивільного позову, має велике практичне значення. Це пов'язано зі застосуванням цивільного процесуального законодавства при розгляді цивільного позову у кримінальному судочинстві. Такі питання не врегульовані кримінально-процесуальним законодавством. В науці загальною визнаною є точка зору, згідно з якою норми цивільного процесу застосовуються при позовному провадженні в кримінальній справі у тій мірі, в якій вони не врегульовані нормами кримінального процесу та не суперечать їм [10, с.67]. Проте в більшості випадків дізнавачі та слідчі не проінформовані належним чином про можливість застосування ЦПК України при провадженні кримінальної справи, що обмежує можливість сторін використовувати свої диспозитивні права. Тому досить обгрунтованим було би введення в КПК України норм, які б містили положення про допустимість застосування норм цивільного процесу для подолання прогалин у регулюванні цивільного позову в кримінальному судочинстві: положення щодо можливості збільшення та зменшення позивачем розміру позовних вимог, визнання позову, відмови позивача від позову, укладення мирової угоди між сторонами, регресного позову тощо.

В науці існує думка, що цивільний позов у кримінальному судочинстві не потрібний [11, с.29]. Проте, така думка викликала критику, яка підтримується вагомими аргументами [11, с.29; 12, с.43]. Одним із них є те, що розгляд цивільного позову у кримінальному процесі забезпечує найбільш швидке відновлення порушених прав потерпілого, не допускає можливості суперечливих висновків щодо одних і тих же питань, допомагає встановити цивільно-правові наслідки злочину, підвищує виховну роль кримінального процесу. Але такий аргумент, як уточнення кваліфікації злочину [10, с.68], заслуговує окремої уваги. Теоретично ціна позову повинна визначати розмір збитку, завданого злочинцем, але на практиці суди керуються висновком товарознавчої експертизи і зменшення чи збільшення позивачем розміру позовних вимог не тягне за собою перекваліфікацію злочину. Ця практична проблема залишається майже не вирішеною як законодавцями, так і науковцями-процесуалістами, та пов'язана зі змістом принципу диспозитивності кримінального судочинства, який був закріплений на законодавчому рівні.

Його закріплення у ст.16-1 КПК України потребує певного реагування законодавця на збільшення можливості суб'єктів кримінального судочинства впливати своїми діями на процес розслідування та вирішення кримінальної справи, а в певних випадках, і її закриття.

Принцип диспозитивності у кримінальному судочинстві, який досліджувався Д.В. Філіним, О. Чучукало, Л.Л. Нескорородженою та ін., є досить новим, тому йому ще приділено замало уваги [9; 13; 14]. Цей принцип надає цивільному позивачу і відповідачу можливість впливати шляхом розпорядження своїми суб'єктивними матеріальними і процесуальними правами на рух не тільки цивільного, а й кримінального процесу. Найбільш прогресивні ідеї були запропоновані Ф. Багаутдиновим [13, с.32]. Законодавством встановлені умови та обставини, при наявності яких приватні особи можуть на свій розсуд розпоряджатися своїми процесуальними правами. У кримінальному процесі до диспозитивних правомочностей відносяться: приватне обвинувачення (ст.27 КПК України), дію якого необхідно розширити й на злочини проти власності, тобто завжди враховувати думку власника, коли йому злочинним діянням заподіяна майнова шкода; примирення потерпілого з обвинуваченим, підсудним (ст.46 КК України, ст.ст.7-1, 27 КПК України); дійове каяття (ст.45 КК України, ст.7-1 КПК України); добровільна відмова від скоєння злочину (ст.ст.17, 31 КК України); в певних випадках добровільна здача майна, зброї чи речовини, які були предметом злочину, подача апеляційної чи касаційної скарги (ст.ст.347, 348, 383, 384 КПК України) тощо. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям чи примиренням особи, яка вчинила злочин з потерпілим включають умову відшкодування завданих збитків та усунення заподіяної шкоди [15, с.132]. Вчинення цих дій за певних умов звільняє особу від кримінальної відповідальності чи тягне закриття кримінальної справи. Відповідно до ст.66 КК України обставинами, які пом'якшують покарання, визнаються з'явлення із зізнанням, щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину, добровільне відшкодування шкоди. Таким чином, потерпілий та особливо обвинувачений, підсудний мають реальне право впливати на рух кримінальної справи.

Найбільший інтерес для цивільного процесу становить така можливість обвинуваченого, підсудного, як добровільне відшкодування завданої шкоди. Відшкодуванню належить пряма дійсна шкода, недержані доходи (у разі доведення позивачем втрати можливості їх отримання), втрачена вигода, витрати, які потерпілий, позивач поніс у зв'язку з участю у справі та компенсація моральної шкоди [6, с.6], що необхідно передбачити у Кримінальному та Кримінально-процесуальному кодексах України. Необхідно зауважити, що відшкодування шкоди не є самостійною підставою для звільнення від кримінальної відповідальності, а лише для пом'якшення покарання. На думку Ф. Багаутдинова, відшкодування шкоди повинно бути самостійною підставою для закриття кримінальної

справи.

Відшкодування шкоди у будь-якому випадку є питанням цивільного позову у кримінальному судочинстві і воно поєднане з процесуальним порядком оформлення таких дій. Найбільший інтерес представляє такий спосіб закриття провадження, як мирова угода позивача з обвинуваченим, підсудним, який фактично є цивільним відповідачем, та відмова позивача від позову.

Укладення мирової угоди щодо вимог цивільного позову у кримінальному процесі було об'єктом дослідження вчених. В. Горобець зазначає про те, що розгляд цивільного позову є по суті відокремленим провадженням, порядок якого регламентований нормами цивільного процесу [16, с.48]. Але він вважає, що реалізація мирової угоди суперечить нормам кримінального процесу та можлива лише у справах приватного обвинувачення. На наш погляд, правильною є думка, відповідно якої закриття провадження з позову внаслідок укладення мирової угоди можливе [6, с.4].

Укладення мирової угоди щодо шкоди заподіяної злочинцем є не тільки можливим, але й бажаним з таких міркувань. За статистикою близько 50 % осіб, що вчинили злочини, якими заподіяна матеріальна і моральна шкода, практично не мають можливості її відшкодувати. У ряді випадків у зв'язку з дійовим каяттям особа теоретично може бути звільнена від кримінальної відповідальності, проте у зв'язку із тяжким матеріальним становищем не має реальної можливості. І якщо у законодавстві будуть втілені ідеї закриття кримінальної справи з підстави добровільного відшкодування шкоди (безумовно, для злочинів невеликої тяжкості), то це буде певним стимулом для відшкодування шкоди і для тих осіб, які через своє тяжке матеріальне становище не можуть цього зробити одразу. Таким чином, будуть максимально враховані інтереси потерпілого, цивільного позивача, задоволення яких повинно бути першочерговою метою кримінального процесу поряд із призначенням покарання. Окрім цього, укладення мирової угоди у цивільній справі припускає визнання обвинуваченим, підсудним певних фактів, які стосуються факту заподіяння шкоди та її розмірів, що може зменшити обсяг доказування у кримінальній справі. Так, відповідно до статті 299 КПК України суд вправі, якщо проти цього не заперечують учасники судового процесу, визнати недоцільним дослідження доказів стосовно тих фактичних обставин справи та розміру цивільного позову, які ніким не оскаржуються. При цьому суд з'ясовує, чи правильно розуміють підсудний та інші учасники судового розгляду зміст цих обставин, чи немає сумнівів у добровільності та істинності їх позицій. У зв'язку з цим доцільно було би на початку судового слідства прийняти заяви сторін, що містять умови мирової угоди, чи заяву позивача про відмову від позову та розглянути їх.

Відповідно до п.5 постанови Пленуму Верховного Суду України "Про практику застосування судами України законодавства про відшкодування матеріальної

шкоди, заподіяної злочинцем, і стягнення безпідставно нажитого майна" № 3 від 31.03.1989 року [17, с.238], при розгляді цивільного позову у кримінальній справі з питань, не врегульованих КПК України, суд може керуватися відповідними нормами ЦПК України. Вважається, що це положення є правильним, але його необхідно закріпити на рівні закону. У зв'язку з цим немає потреби закріплювати в КПК України найбільш загальні положення цивільного позову, але окремі аспекти передбачити необхідно: можливість укладення мирової угоди між позивачем та відповідачем, відмови позивача від позову, регресного позову у кримінальному судочинстві. Ця пряма вказівка в законі дозволить сторонам більш повно реалізувати свої процесуальні права щодо цивільного позову.

Проте виникає закономірне питання: чи можливе укладення мирової угоди та відмови від позову у стадії досудового слідства? Можливе, але процес затвердження мирової угоди потребує роз'яснення. Мирова угода може бути затверджена лише судом. Але у цивільному процесі існують лише норми, які передбачають правила укладення мирової угоди в суді та у виконавчому провадженні. Відомо, що процесуальні норми не можна застосовувати за аналогією [18, с.70]. Тому у законодавстві необхідно передбачити норму, яка буде регулювати процес укладення мирової угоди у кримінальному судочинстві. Усні заяви сторін повинні заноситись до протоколу, а якщо умови мирової угоди містяться у письмових заявах, то останні повинні додаватися до справи. Слідчий передає ці заяви у триденний строк до суду, якому підсудна кримінальна справа. Щодо строку, у період якого суд повинен перевірити законність умов мирової угоди, то законодавством його не встановлено. Схожа з змістом стаття 352 ЦПК України також його не передбачає. Суди, застосовуючи цю норму, розглядають такі заяви у десятиденний строк. Якщо врахувати, що відповідно до ст.352 ЦПК України заяви про затвердження мирової угоди подаються до суду за місцем виконання рішення та суддя не у всіх випадках може бути знайомий зі справою, то цей термін може бути застосований і для затвердження мирової угоди щодо предмету позову у кримінальному судочинстві.

Укладення мирової угоди сторін при провадженні кримінальної справи у суді першої інстанції за правилом, встановленим у п.5 постанови Пленуму Верховного суду України "Про практику застосування судами України законодавства про відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної злочинцем, і стягнення безпідставно нажитого майна", повинно регулюватися відповідними нормами цивільного процесу, але дещо повинно бути застережено. Так, наприклад, сторони у цивільному судочинстві мають право укласти мирову угоду, а позивач відмовитися від позову у стадії підготовки справи до судового розгляду. У кримінальному судочинстві стадії судового розгляду передують стадія попереднього розгляду справи суддею (ст.237 КПК України), за результатами якого суддя своєю постановою приймає одне з таких рішень: призначення

справи до судового розгляду; зупинення провадження в справі; повернення справи прокуророві; направлення справи за підсудністю; закриття справи; повернення справи на додаткове розслідування. В усіх випадках суддя повинен приділити увагу майновим інтересам потерпілого. Так, при закритті справи суддя повинен прийняти рішення про залишення заяви без розгляду з метою надання позивачу можливості подати позов в порядку цивільного судочинства. Оскільки у цій стадії суддя не досліджує доказів по справі, то й відповідно такі диспозитивні права, як укладення мирової угоди сторін, відмова від позову, зменшення чи збільшення позовних вимог, визнання позову не можуть бути реалізовані. А після призначення справи до судового розгляду при проведенні підготовки судді доцільно керуватися окрім ст.ст.253-256 КПК України також і ст.ст.136, 227-230 ЦПК України настільки, наскільки ці норми не суперечать кримінально-процесуальному законодавству України.

Необхідно наголосити на тому, що при закритті позовного провадження у кримінальній справі з підстав укладення мирової угоди немає необхідності скасовувати заходи щодо забезпечення цивільного позову. Мирова угода, як і судове рішення, має таку властивість, як здатність до примусового виконання. Саме з причин можливої відмови відповідача виконати укладену ним угоду вона повинна бути забезпечена певним його майном чи майновими правами.

Таким чином, позовне провадження у кримінальній справі може бути закрито з підстав укладення сторонами мирової угоди, яка прийнята судом, на будь-якій стадії кримінального судочинства до видалення суду до нарадчої кімнати для постановлення вироку. При укладенні та прийнятті мирової угоди суд повинен керуватися відповідними нормами ЦПК України. Окрім того, у разі добровільного виконання мирової угоди до постановлення вироку підсудний при існуванні необхідних умов може бути звільнений від кримінальної відповідальності на підставі ст.7-1 КПК України або йому може бути призначене більш м'яке покарання на підставі ст.66 КК України.

Не менш важливим питанням у кримінальному судочинстві є відмова позивача від позову. У кримінально-процесуальному законодавстві процедура відмови від позову не врегульована також, як і укладення мирової угоди, зміни розміру позовних вимог тощо. Безумовно, позивачу належить право на зміну підстав та предмету позову, зміну розміру позовних вимог чи відмову від позову (ст.103 ЦПК України) і в кримінальному судочинстві, оскільки ці норми не суперечать кримінально-процесуальному праву. Але відсутність прямого закріплення цих диспозитивних прав у КПК України певним чином стримує їх реалізацію. Слідчі органів внутрішніх справ та прокуратури здебільшого вважають, що якщо такі дії законом не передбачені, їх вчинення заборонено чи вони просто ігноруються задля простоти та оперативності кримінального судочинства.

Відмова від позову, як і мирова угода, може бути здійснена позивачем на будь-якій стадії кримінального судочинства, а процедура прийняття, вважається, повинна бути такою, яка була запропонована вище щодо мирової угоди. Мотиви відмови від позову можуть бути наступними: позивач прийде до висновку про необґрунтованість заявлених вимог, відповідач виконав своє зобов'язання поза судом. Сторони в останньому випадку не укладають мирову угоду, тому що спірне правопідставлення припинене виконанням. Проте, суди не повинні закривати провадження у справі на підставі того, що справа не підлягає розгляду в судах (п.1 ст.227 ЦПК України), а виносити ухвалу про прийняття відмови від позову та закриття провадження, що не буде порушенням принципу диспозитивності цивільного процесу. Окрім того, відшкодування потерпілому шкоди в усіх випадках повинно бути зафіксоване у відповідних процесуальних документах.

В інших випадках причиною відмови від позову може бути обіцянка відповідача, обвинуваченого, підсудного виконати вимоги позивача. Така ситуація в разі прийняття судом відмови від позову, якщо він обґрунтований, позбавляє позивача права на захист свого порушеного права. Тобто позивач, відмовляючись від судового захисту, тим самим позбавляє себе права на задоволення тотожного позову, та його права можуть залишитися незахищеними у разі, якщо відповідач не виконає своєї обіцянки. Суд, передбачивши такі несприятливі наслідки для позивача, може запропонувати сторонам укладення мирової угоди, тому що вона має здатність до примусового виконання.

Незважаючи на останнє положення, до мотивів відмови від позову право байдуже. Єдиною причиною неприйняття судом відмови від позову є протиріччя таких дій закону чи порушення будь-кого прав та охоронюваних законом інтересів (частина п'ята ст.103 ЦПК України).

Таким чином, можна запропонувати наступний порядок закриття провадження в справі на стадії досудового розслідування на підставі укладення мирової угоди та відмови від позову у кримінальному судочинстві, якій доцільно було б передбачити у КПК України:

“Умови мирової угоди сторін, заява позивача про відмову від позову заносяться до протоколу слідчої дії та підписуються відповідно сторонами чи позивачем. Якщо мирова угода сторін, відмова від позову виражені в адресованих суду письмових заявах, ці заяви додаються до справи, про що складається відповідний протокол. Слідчий не пізніше триденного строку передає до суду, якому підсудна кримінальна справа, матеріали, що стосуються цивільного позову.

Суд розглядає заяви про укладення мирової угоди чи відмову від позову у десятиденний строк з дня її надходження до суду. До затвердження мирової угоди та до прийняття відмови від позову суд роз'яснює сторонам чи позивачу наслідки відповідної процесуальної дії

За результатами розгляду заяв про укладення мирової угоди чи відмови від позову суд виносить ухвалу згідно зі статтею 179 ЦПК України”.

Існує позиція, відповідно якої відмова від позову може бути прийнята посадовою особою, яка проводить дізнання і досудове слідство, на підставі чого цивільне провадження закривається [19]. Але таким чином органи досудового розслідування наділяються функціями судової влади, що є недопустимим.

Необхідно зазначити, що на практиці існують певні зловживання з боку потерпілих, цивільних позивачів та їх представників таким правом, як відмова від позову. Судова практика виходить з того, що у кримінальному судочинстві при виконанні рішення щодо цивільного позову надається відстрочка чи розстрочка виконання (ст.204 ЦПК України), що може бути обумовлено призначенням покарання у вигляді позбавлення волі. У випадку ж розгляду позову в порядку цивільного судочинства у позивача є більш реальна можливість отримати належні кошти без відстрочки та розстрочки виконання. Тому при провадженні кримінальної справи на стадії досудового розслідування позивач відмовляється від позову, а потім подає його в порядку цивільного судочинства, а суд такий позов приймає, але не порушує п.3 ст.136 ЦПК України, тому що відмова від позову не була затверджена ухвалою суду. Подібні порушення стають можливими завдяки невизначеності процедури прийняття відмови позивача від позову у кримінальному судочинстві.

Таким чином, зазначені вище положення обумовлюють доцільність закріпити на законодавчому рівні можливість відмови позивача від позову та укладення мирової угоди сторін у кримінальному судочинстві, а також передбачити процедуру прийняття судом таких дій з урахуванням особливостей кримінально-процесуального законодавства.

ЛИТЕРАТУРА

1. Александров С.А. Разрешение гражданского иска в уголовном процессе: Учебное пособие. –Горький: Горьк. высш. шк. МВД СССР, 1979. –64 с.
2. Берлин Л.М. Гражданский иск потерпевшего от наказуемого преступления. –СПб., 1888. –230 с.
3. Советский гражданский процесс /Под ред. А.Ф. Клеймана, А.А. Добровольского. -М., 1970. -456 с.
4. Филин Д.В. Диспозитивно-публичное начало

апелляции в уголовном процессе // Право і безпека. – 2002. -№ 1. –С.97-100.

5. Альперт С.А. Защита в советском уголовном процессе прав и законных интересов лиц, понесших имущественный ущерб от преступления: Текст лекции. –Харьков: Юрид. ин-т, 1984. –35 с.

6. Нескороджена Л.Л. Забезпечення процесуальних прав і законних інтересів позивача та відповідача у кримінальному судочинстві України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 /Київський нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. -К., 2002. –18 с.

7. Нор В.Я. Защита имущественных прав в уголовном судопроизводстве. –Киев: Вища шк., 1989. –273 с.

8. Тальберг Д.Г. Гражданский иск в уголовном суде. -Киев, 1888. –320 с.

9. Устав уголовного судопроизводства от 1864. –СПб.: Типография Правительствующего Сената, 1868. –580 с.

10. Сыроев В. Гражданский иск в уголовном процессе // Рос. юстиция. -2001. -№ 10. –С.67-68.

11. Бозров В. Гражданский иск в уголовном процессе неуместен // Рос. юстиция. –2001. -№ 5. –С.29-30.

12. Лившиц Ю. Назначение гражданского иска в уголовном процессе // Рос. юстиция. –2002. -№ 6. –С.43-45.

13. Багаутдинов Ф. Расширение частных начал в уголовном процессе // Рос. юстиция. –2002. -№ 2. –С.32-34.

14. Чучукало О. Вплив змагальності та диспозитивності на кримінальне судочинство // Право України. – 2003. -№ 5. –С.71-75.

15. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року /За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. -К.: Каннон, А.С.К., 2001. -1104 с.

16. Горобец В. Особенности рассмотрения гражданского иска в уголовном процессе // Рос. юстиция. –2001. -№ 1. –С.47-49.

17. Збірка постанов Пленуму Верховного Суду України. –Х.: “Одіссей”, 2001. –740 с.

18. Василюк С., Ломоносова О. Застосування аналогії в цивільному процесі // Право України. –2002. -№ 3. – С.68-71.

19. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Казахстан от 13.12.97 г. –URL: <http://www.pavlodar.com/adviser/?nzak> від 29.11.2003.

Надійшла до редколегії 16.01.2004

БОРТНИК О.Г. ЗАКЛЮЧЕНИЕ МИРОВОГО СОГЛАШЕНИЯ И ОТКАЗ ОТ ИСКА В УГОЛОВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ.

Осуществлен анализ юридической природы гражданского иска в уголовном судопроизводстве; обоснована возможность сторон заключить мировое соглашение и истца отказаться от иска в уголовном процессе.

BORTNIK O.G. CONCILIATION AND REFUSAL AN ACTION IN CRIMINAL JUSTICE

The analysis of legal nature of the civil action in the criminal trial is carried out; the possibility of the parties is proved to conclude the agreement and to refuse an action in criminal procedure.